

SPELMÄNNEN OKADE MALMKÖPINGS VÄRDE

Folkmusiken har sina rötter mycket långt tillbaka i tiden. Redan på 1500-talet skildrade biskopen Olaus Magnus ingående musikaliska seder och bruk.

Under 1800-talets förändrade samhälle då självhushållet förbyttes i penninghushållning stod heller inte musik-kulturen stilla. Nya instrument som dragspel och gitarr började konkurrera med fiol, nyckelharpa och klarinett. I början av 1900-talet när konstnären Anders Zorn besökte en fäbod i Dalarna fick han höra en hornlåt. Konsten att blåsa horn behärskades bara av de gamla kulorna. Zorn väckte då idén om att anordna en tävling som utlystes på Gesundaberget 1906.

Tävlingen dit 16 hornblåsare och lika många spelmän anmälde sig

42 fiolspelmen, en nyckelharpalekare, en klarinettist och en flöjtist anmälde sig. Omkring 1.000 personer samlades i Orrestabacken för att lyssna till spelmännen.

Förstapristagare blev kyrkvärden A Andersson i Låstringe som fick 20 kronor, andrapriset gick till AP Gustafsson Groptorp, Dunker 10 kronor och tredjepris fick den blinde IA Gustafsson, Kjula, åtta kronor.

Uppgifterna är hämtade ur Arne Blombergs skrift: "... efter sitt vijs styrka och spela, Spelmansförbundet 50 år."

Det sörmländska spelmanshuset invigdes i september förra året av landshövding Bengt Gustavsson.

Spelmansförbundets nuvarande ordförande är Sören Olsson, Strängnäs. I bakgrunden syns en tidigare ordförande Arne Blomberg.

Det var i Malmköp som Södermanlands mansförbund grundades. På midsommardagen 1925 bildade ett 30-tal sörmländska spelare förbundet som i år firar 60-årsjubileum.

Födelseorten är den fasta platsen för förbundet och dess medlemmar genom det spelmanshuset vid hembygdsgården som de förfogar över.

Under pompa och ståt i september förra året invigdes spelmanshuset, den så kallade Gustafstertugan, av landshövding Bengt Gustavsson. I sitt tal sade bland annat att Malmköping varit spelmannens födelseort och att spelmännen fått ett högre värde.

Det var 1981 som spelmansförbundet av Flens kommun hyrde en av de byggnader som ligger i Hembygdsgården. Redan samma år började upprustningen då entusiastiska medlemmar samlades till spelmansvecka.

I spelmanshuset förvaras också en unik skatt av sörmländska melodier. Det finns närmare 7 000 teknade låtar samt ett hundradatal bandinspelningar med rättelser från förr.

□ Rennässans

Intresset för spelmansmusik har vuxit sig allt starkare den senaste tiden och tycks just nu lite av en renässans.

Arne Blomberg, tidigare ordförande och en av de drivande krafterna i förbundet, vill att många som möjligt ska få vara med om det roliga de håller på med.

— Vi vill att traditionen ska förlevas och ses som en del av vår kultur.

Det är inte bara den riktiga gamla musiken som spelmansförbundet sysslar med. Genom sitt arbete hittar de ständigt yngre och yngre traditioner.

— Det är inte meningen att ska vara en museiförening, säger Arne Blomberg. Vi behöver inte vara alltför oroliga för att vara förtärliga för att kunna rädda traditionerna.

□ Stolthet

Det spelmansförbundet i första hand sysslar med är dansmusik en gång i tiden ansedd som förkätande och syndig. I dag är syftet en annan och man försöker nu tillvara och lyfta fram forna tider låtar och danser.

— Vi vill att människor ska känna stolhet över de forna låtarnas skrivare och försöka forma en positiv patriotism, säger Christina Frohm, riksspelman och en av leda damöterna i styrelsen.

□ Livaktiga

Södermanlands spelmansförbund är landets äldsta och ett av de största. De har 700 medlemmar och ordföranden är Sören Olsson.

Det är ett mycket livaktigt förbundet som arbetar hårt för att göra sig hörda och kända.

Ärligen svarar de för en mängd spelmansstämmor runt om i länet och arrangerar också spelmansveckor, bland annat i Malmköping.

I år under jubileumsåret står de också bakom en uppmärksam utställning i Konstmuseet i Nyköping, "Trollfiol och syndaskrynklor". Utställningen som öppnades i juni pågår fram till 13 oktober.

Trots att ekonomin inte är så storlagen ger förbundet också ut en egen tidning, Sörmlandslåten, några gånger om året i en upplaga av 2 000 exemplar.